
Abstracts

Disciplinarea socială și modernitatea – lecturi posibile

Toader Nicoară

Fenomenul disciplinării sociale, care este tratat în acest studiu, înseamnă practica complexei mașini a organizării, disciplinării și educației emoțiilor, manierelor, valorilor și atitudinilor oamenilor care au trăit în țările moderne. Acesta a avut de asemenea o funcție esențială în dezvoltarea civilizației moderne europene, dându-i specificul său, originalitatea și imaginea sa unică.

O prezentare scurtă a istoriografiei recente ne arată interese similare care, aplicate unui domeniu specific (viață religioasă, violență, sexualitate, educație, corp, justiție criminală), accentuează rolul al acestui proces complex care are loc în întreaga Europă, de la Atlantic la Munții Ural, și din vârful ierarhiei la baza sa, și care a avut ca rezultat modelul societății europene, civilizate și disciplinate.

Pornind de la precedente istoriografice notabile, Norbert Elias, Michel Foucault, Philippe Aries, Robert Muchembled, etc., studiul încearcă să traseze o serie de probleme istorice și posibile sugestii pentru unele concluzii, care pot fi de folos în istoriografia noastră. Am privilegiat experiența istoriografiei franceze, dar de asemenea trebuie să recunosc faptul că problema disciplinării sociale a devenit un adevărat interes pentru toate istoriografiile.

Dintr-o optică retrospectivă, putem concluziona că procesul disciplinării și civilizării apare ca o strategie coerentă în oricare dintre secolele moderne (XVI-XVII-XVIII), a dezvoltat în programul unor instituții, un complex și doar prin aparenta sa incoerență, care dorea să organizeze diverse domenii, categorii sociale și politice, să completeze aspirațiile spre disciplină, civilizație, eficiență.

Cuvinte cheie: probleme istorice, disciplinare socială, modernitate civilizație, societate europeană

The Social Disciplining and Modernity – possible Readings

Toader Nicoară

The phenomenon of social disciplining, which is treated in this study, meant the practice of a complex machine of organisation, disciplining and education of the

emotions, manners, values and attitudes of people who lived in modern centuries. It had also an essential function of the developing of European modern civilisation, giving to it a specific, original and unique image.

A short presentation of the recent historiography shows us similar interests which, applied to specific domains (religious life, violence, sexuality, education, body, penal justice), accentuated the roll of this complex process which took place in the entire Europe, from Atlantic to Ural Mountains, and from the top of the hierarchy to the base of it, and which had as result the model of the European society, civilised and disciplined.

Starting from notable historiographical precedents, Norbert Elias, Michel Foucault, Philippe Aries, Robert Muchembled, etc., the study tries to trace a number of historical problems and possible suggestions for some conclusions, which can be useful in our historiography. I privileged the experience from the French historiography, but we have to confirm the fact that the problem of the social disciplining became a true interest for all the historiographies.

Through a retrospective view, we can conclude that the process of disciplining and civilisation appears like a coherent strategy of which in the modern centuries (XVI-XVII-XVIII), it is developed in a program of institutions, a complex and just by its appearance incoherent, which wants to organise different domains, social and political categories to complete the aspirations to discipline, civilisation, efficiency.

Key-words: historical problems, Social disciplining, Modernity, Civilisation, European society

Lotria în Arad și Bihor în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și măsuri de combatere a acesteia reflectate în circularele bisericești

Ioan Ciorba, Cristian Apati

Fără îndoială, unul dintre fenomenele spectaculoase ale celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea a fost “lotria” (haiducia) care își are originile în deteriorarea generală a condițiilor existențiale pentru segmente sociale la care se referă abuzuri și nedreptăți sociale. Cei din afara legii manifestau acțiuni directe împotriva nobililor, oficialilor și instituțiilor Statului pe care ei le serveau prin acțiuni publice violente. Acestea au făcut o impresie puternică în istoria spațiului pe care îl avem în minte, generând simpatie sau indiferență printre localnici și frică printre autorități. Această ultimă caracteristică aduce consecințe imediate din partea autorităților prin măsurile luate să o combată. La inițiativa autorităților centrale, ei au alergat adesea la Biserică, spre preoții care au făcut de fiecare dată posibilă cunoașterea acestora de către populație. Documentele și circularele publicate până acum, plus originalele descoperiri din timpul cercetării noastre în arhive, care formează împreună bazele prezentului studiu, ne permit o radiografie interesantă asupra modului în care autoritățile au taxat și combătut fenomenul “lotriei” în Arad și Bihor. Cercetarea a fost făcută prin sublinierea trăsăturilor similare cu acțiunile din alte arii ale Transilvaniei. Analizele lor oferă o privire asupra acțiunii de propagandă concentrate, focalizată mai ales pe “demonizarea” fenomenului și expunerea aspectelor punitive ale riscurilor implicate de “lotrie”. Aceste dorințe de compromis au oferit iertare care a luat forma “amnistiiilor” celor care devin buni cetățeni ai Statului.

Cuvinte cheie: lotria (haiducia), județele Arad și Bihor, a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, circulare bisericești, autorități locale, acțiuni de propagandă, amnistii

„Lotria” in Arad and Bihor in the second half of the Eighteenth Century and measures to combat it as reflected in Church Circulars

Ioan Ciorba, Cristian Apati

Undoubtedly, one of the most spectacular phenomena of the second half of the eighteenth century was „lotria” („outlaw”) which has found its origins in the general deterioration of existential conditions for segments of the population referring to abuses and social inequities. The outlaws manifested direct actions towards the nobles, officials and state institutions that they served through violent public actions. These have made strong impression on the history of space we had in mind, generating sympathy or indifference among locals and fear among authorities. This last point brought immediate consequence from local authorities by measures taken to combat it. Initiated by central authorities, they were often run by Church, through priests who made them known to the population all times possible. Documents and circulars published so far, plus the original discovered during our research in archives, which together form the basis of the present study, allow an interesting radiography about how the authorities have charged and fought the „lotria” phenomenon in Arad and Bihor. The research was done by highlighting features similar with actions in other areas of the world held Transylvania. Their analysis offers a view of a concerted propaganda action, focused mostly on the „demonization” phenomenon and the display of the punitive aspects of the risks implied by “lotria”. Those willing to compromise were offered forgiveness which took the form of “amnesties” to those becoming good citizens of the state.

Key-words: Lotria (outlaw), Arad and Bihor Country, second half of the eighteenth century, Church Circulars, local authorities, propaganda action, amnesties

Contribuții la istoria haiduciei în Moldova

Arcadie M. Bodale

Termenul *haiduc* a apărut în Transilvania în secolul al XVI-lea, desemnând un grup de mercenari care s-au angajat voluntar în războaie pentru jaf și pradă. Din cauza unui asemenea comportament, ei au câștigat rapid o popularitate negativă în sânul populației românești al cărui rezultat direct este frecvența apariției a confuziilor între acești militari și hoți.

Astfel putem explica procesul asocierii generice a numelui de *Haiduci* tuturor bandelor de bandiți, proscișilor, favorizate de creșterea numărului furturilor comise de mercenarii cu exact același nume. Din secolul al XVIII-lea spațiul românesc cunoaște o înmulțire a atacurilor benzilor de tâlhari înarmați îndreptate împotriva oamenilor domnitorului, binențeles a negustorilor și boierilor. Ambele cauze pot fi identificate în abuzurile regimului Fanariot și dificilelor perioade datorate relațiilor ruso-austro-turce care au alimentat constant găștile de hoți cu oameni și arme, nu mai puțin și în absența unei armate autohtone organizate.

Cu toate că documentele oficiale cataloghează autorii jafurilor și furturilor ca și bandiți și hoți, oamenii de rând mai fac încă diferența: majoritatea au fost uitați în timp ce câțiva au fost protejați împotriva autorităților și au fost glorificați în balade și cântece. Aceștia sunt haiducii care au ajutat pe săraci și au răzbunat abuzurile boierilor și autorităților împotriva lor. Dată fiind extinderea fenomenului haiduciei, statul a fost obligat, de la începutul secolului al XIX-lea, să formeze unități armate, pentru a introduce o supraveghere crescută a mișcării populației, pentru a pedepsi pe acei suspectați sau cel puțin ajutoare ale bandiților. Eficacitatea unor asemenea măsuri va fi observată curând și fenomenul banditismului incluzând și haiducii va fi redus până la dispariție.

Cuvinte cheie: istoria socială a violenței, haiduci, Moldova, reprezentări populare, mentalități.

Contributions to the History of Haidouks in Moldova

Arcadie M. Bodale

The term of *Haidouk* appeared in the 16th Century Transylvania, designating a group of mercenaries who engaged themselves in wars for loot and plunder. Because of such behavior, they quickly gained a negative popularity amidst the Romanian population whose direct result is the frequent apparition of confusions between this military men and thieves.

Thus we can explain the process of assigning the generic name of *Haidouks* to all band of bandits, outlaws, favored by the increased number of thefts committed by the mercenaries with this exact name. From the 18th Century, the Romanian space knows an increase of the number of robbers armed bands attacks of against the Prince's men, the merchants and boyars of course. The causes can be identified both in the abuses of the Phanariot regime and the difficult periods due to the Russo-Austrian-Turkish relations are constantly supplying gangs of thieves with people and weapons, as in the absence of a organized native army.

Although official documents catalogue the authors of loots and theft as bandits and thieves, the ordinary people still makes a difference: most of them have been forgotten while a few have been protected against the authorities and have been glorified in ballads and songs. They are the Haidouks who helped the poor and avenged the abuses of the boyars and the authorities against them. Given the extent of the Haidouks phenomenon, the state was obliged, from the early nineteenth century, to form armed forces, to introduce a heightened surveillance of the movement of people, to punish those suspected of less support bandits. The effectiveness of such measures will be soon noticed and the phenomenon of banditry including Haidouks will be reduced to the disappearance.

Keywords: social history of violence, Haidouks, Moldova, popular representations, mentalities.

Violența socială sub lupa justiției: asasinarea lui Călin Piscan (1832)

Nicolae Mihai

Textul este construit în jurul interogatoriului a optsprezece persoane, implicate în asasinarea unui negustor și mic proprietar din sudul județului Dolj, principatul Valahiei. Este vorba deci despre un episod de criminalitate rurală care pune în față două lumi. Obligată să intervină în afacerile locale, justiția intră într-un inevitabil dialog cu comunitatea rurală, ceea ce permite istoricului mai buna evaluare a importanței purtate prin autorități în gestionarea și definirea unei marginalități ambigue, fluide, mobile, specifice pentru temporalitatea istorică a regimului Regulamentelor Organice.

Cuvinte cheie: criminalitate rurală, justiție, dialog cultural, marginalitate

La violence sociale sous la loupe de la justice: l'assassinat de Călin Piscan (1832)

Nicolae Mihai

Le texte est construit autour l'interrogatoire des 18 personnes, impliqués dans l'assassinat d'un marchand et petit propriétaire dans le sud du district Dolj, la principauté de la Valachie. Il s'agit donc d'un épisode de criminalité rurale qui met en face deux mondes. Obligé à intervenir dans les affaires locales, la justice entre dans un inévitable dialogue avec la communauté rurale, ce qui permet à l'historien de mieux évaluer l'importance porté par les autorités à la gestion et la définition d'une marginalité ambiguë, fluide, mobile, spécifique pour la temporalité historique du régime des Règlements Organiques.

Mots-clef: criminalité rurale, justice, dialogue culturel, marginalité

Soldați în campanie, soldați încartiruiți, soldați-vagabonzi la începuturile epocii moderne

Barbu Ștefănescu

În armatele de la începutul modernității, ca și mai târziu, soldatul este cel mai adesea un țăran smuls din mediul său cultural dominat de muncă, de rutină, de repetiție. Pentru comunitatea din care provine, soldatul este un „fecior”, adică un membru cu mare potențial de a se exprima social, aflat în permanent pericol. Studiul analizează pe o cazuitică transilvană și bihoreană ipostazele și percepțiile, preponderent negative în care se prezenta soldatul la începutul epocii moderne, violent, indisciplinat, vagabond, etc.

Astăzi cunoaștem bine rolul civilizator al armatei, de pildă al instituirii granițelor militare transilvănene, chiar dacă și aceasta a fost privită inițial cu ostilitate de țăranii arondați ei ; generațiile de grăniceri năsăudeni au sesizat avantajele, pe linia aderării la elemente de civilizație superioară : școala, o gospodărie mai eficientă etc., însușindu-și în timp o identitate aparte, bazată pe onoarea militară ori pe mândria de a fi urmași ai legiunilor romane.

La modul general însă, lumea de la începuturile modernității îl privește pe soldat cu multă rezervă, cu teamă, nu-i dorește prezența în nici o ipostază. El n-a dobândit aura de mai târziu, de apărător al patriei, pentru care își dă viața, pe care i-a conferit-o ideologiile naționale; deocamdată o are și o consolidează pe cea de inamic public al unei societăți predominant țărănești al cărui sistem de valori se bazează pe pacea creștină, pe muncă, pe într-ajutorare, pe solidaritatea familială și comunitară, pentru a face față greutăților vieții.

Cuvinte cheie: începutul timpurilor moderne, soldați vagabonzi, indisciplină, rolul civilizator al armatei, identitatea specifică

Soldiers in Campaign, quartered Soldiers, Vagabond Soldiers from the Beginning of the Modern Times

Barbu Ștefănescu

In the armies of the beginning of the modernity, and later too, the soldier is often a countryman taken from his cultural medium dominated by labour, routine, repetition. In his community, the soldier is a young man that is a member who can express himself in social life, being always in danger. The study analyses the situations from Transylvania and Bihor in which the soldiers have a negative image at the beginning of the modern century: violent, undisciplined, vagabond etc.

We know today for sure the civilized role of the army, like the military frontiers from Transylvania, even if these were seen as an hostility by the countrymen; the generations of rangers from Nasaud realised the benefits of this military frontiers because of the civilizing elements: school, a more efficient farm, having its own identity based on the military honor and the proud of being descendants of the roman legions.

Generally talking, the world from the beginning of the modern times treats the soldier with fear, distance, it doesn't want his presence. The soldier hadn't at those times the image that he got later by the national ideologies: a defender of the country, he sacrifices his life for the country. At that times, he had the image of a public enemy of a society of countrymen which has the following values: Christian peace, labour, helping the other, solidarity in families and communities, to brave it out in this dangerous life.

Key-words: Beginning of the Modern Times, quartered Soldiers, indiscipline, the civilized role of the army, specific identity

Mici biografii neretușate. Istorii ale unor aventurieri, criminali, propagandiști, la începutul secolului XX

Laurențiu Vlad

Căutând în fondul „Bruxelles” al Arhivei Ministerului Afacerilor Externe urmele lăsate în timp de studenții statului român în Belgia, am găsit întâmplător un număr important de documente ce ne-au atras atenția, dar care ne duceau într-o cu totul altă direcție față de studiul nostru inițial. Am întâlnit așadar în dosarele secțiunii consulare a Legației României la Bruxelles o lume întreagă de aventurieri (delincvenți, propagandiști

etc.), care s-au perindat prin fața oficialilor trimiși de la București să reprezinte țara în capitala Belgiei, solicitând vize de intrare în țară sau vize de tranzit.

Așa cum ne informează inventarul întocmit în noiembrie 1978 de Elena Manea, fondul „Bruxelles” (anii extremi: 1876-1948) are nu mai puțin de 23 de metri liniari de arhivă, fiind ordonat în 415 volume, grupate pe mai multe secțiuni (personal, organizare legație; politice; economice; militare; culturale; consulare etc.). În ceea ce ne privește referințele din articolul de față au în vedere doar dosarele 279-283 ale fondului amintit, inventariate la secțiunea „Consulare – Români din Belgia (refuz viză pentru persoane suspectate de poliție sau indezirabile)” (anii extremi: 1900-1944).

Indezirabilii, așa cum i-am putea defini în general după sursele cercetate și aduse în discuție mai devreme, erau cei care ar fi pus în pericol, prin comportamentul lor fizic ori discursiv, reperele culturale (juridice, politice, sociale) ce dădeau identitate statului modern. Fără să stăruim prea mult în lectura și sugestiile lui Michel Foucault, trebuie să facem totuși referire la tentația pe care acesta a avut-o la un moment dat de a alcătui o „antologie de existențe, vieți de câteva rânduri sau doar câteva pagini, necazuri și aventuri fără număr strânse într-o mână de cuvinte. Vieți scurte, întâlnite în voia cărților și a documentelor.” O antologie despre viețile „oamenilor infami”, nu neapărat o *Istorie universală a infamiei*, emblematică, modelată în biografii cu un contur bine definit, așa cum ne propunea prin 1935 Jorge Luis Borges (cel puțin în prima parte a volumului), ci o alăturare de fragmente de istorii mărunte, călătoare, de momente în care destinul unora era marcat de regulile și exigențele statului sau ale anumitor organisme ale acestuia.

Cuvinte cheie: Arhivele Ministerului de Afaceri Externe din Bruxelles, dosare consulare, biografii, delincvenți români, propagandiști, persoane indezirabile

Little unfinished Biographies. Histories of some Adventurers, Criminals, Enlightners at the Beginning of XXth Century

Laurențiu Vlad

Looking in „Bruxelles” Archive of the Ministry of Foreign Affairs the traces of the Romanian students in Belgium, I found an important number of documents which took me in another direction that his study had initially. So I found in the consular files from the Romanian Legation from Bruxelles a whole world of adventurers (delinquents, enlightners), which passed by the officials sent from Bucharest to represent our country in the capital of Belgium, asking for visa for passing through Belgium or going through Belgium.

The stock list made in November 1978 by Elena Manea tells us that the fund „Bruxelles” (extreme years 1876-1948) has no less than 23 m of arhive, being sorted in 415 volumes, ordonated in many sections (personal, organisation, politivity, economy, military, culture, inspection). This article treats only the documents from dossiers 279-283 from this archive with the section „Consular – Romanians in Belgium (visa denial for persons suspected by police or undesibrable)” (extreme years 1900-1944).

The undesibrable persons, as we can see from the archive, were those who put in danger the cultural references (juridic, social, political) for the identity of the modern state by their attitude and speech. Without talking to much about the suggestions of Michel Foucault, we still have to talk about his tentation of creating an „anthology of existences, of lifes for some lines or pages, troubles and adventures expressed in some words. Short lifes met in books and documents.” An athologie about the life of the „bad persons”, not necessarily an universal history of infamy, with strong biographies, as Jorge Luis Borges proposed in 1935 (in the first part of his study), an athology of fragments of little histories, the moments when life is influenced by the rules and the requirements of the state.

Key-words: Archive of the Ministry of Foreign Affairs Bruxelles, consular files, biographies, Romanian delinquents, enlighteners, undesirable persons

Metode pedagogice de educațiune, interdicții și pedepse școlare la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX

Simona Nicoară

Exigențele școlii românești în a doua jumătate a veacului al XIX-lea au fost legate de spiritul științific european al etatizării educației. Statul modern a făcut un scop din dezvoltarea facultăților fizice, morale și intelectuale, pentru ca acestea să fie puse în slujba prosperității *individului* și a statului. *Educațiunea*, ca *artă de a crește copiii*, a devenit o misiune a școlii, instituție care a făcut o prioritate din formarea unor generații de copii și tineri sănătoși. Astfel, statul era dator “să îngrijească ca școala să nu vatăme sănătatea școlarilor.” Binefacerile școlii rurale și urbane, primare și secundare, trebuiau asigurate la tot poporul, dar mai ales copilului de țăran care trebuia “luminat.” Școlile rurale românești creau mai probleme, mai ales prin ritmul mai lent de aplicare a instrucțiunilor și normelor moderne, fiind considerate mult mai înapoiate în drumul entuziast al școlilor spre modernizare pe baze științifice. Tot în mediul rural erau localurile cele mai nepotrivite și insalubre, din cauza sărăciei comunelor, dar și a nepriceperii consiliilor comunale. Copii de țărani parcurgeau drumuri lungi până la școală, ceea ce le punea în pericol sănătatea și capacitatea de învățare.

Sfârșitul veacului al XIX-lea a stat sub semnul rectificării metodologice a educației și *instrucțiunii* publice, pentru că vechile metode au dus la “greșita considerațiune a lucrurilor” din cursul vieții omenesti și implicit la adevărate nenorociri practice. Cunoașterea dobândită în școală s-a înscris în marea “datorie rațională” întru ajutorul națiunii, care trebuia să tindă, prin fiecare membru al său, spre fericire, definită ca *tranzitiune ascendentă*. Se impuneau modificări în înțelegerea psihologiei raționaliste, a formării ideilor, emoțiilor sau sentimentelor, considerate niște jocuri psihologice, procese, necesități, întâmplări țesute în conștiință. Până la sfârșitul veacului al XIX-lea tentația psiho-pedagogică pozitivistă nu a putut disloca vechea metodologie școlară, deși modernitatea metodologică a însemnat o mare predispoziție spre noutățile științifice.

Cuvinte cheie: Statul modern, naționalizarea educației, spiritual științific, misiunea școlii, instrucția publică, Metodologia modernă, metode pedagogice, interdicții și pedepse

Pedagogical Methods in Education, Interdictions and Punishments in the Schools from the end of the XIXth Century and the beginning of XXth Century

Simona Nicoară

The demands of the Romanian school in the second half of the nineteenth century were linked to European scientific spirit of the nationalization of education. The modern state made a purpose in developing physical faculties, moral and intellectual, because they were in the service of individual and state wealth. The education, the art of raising children became a mission of school, an institution that made a priority in training a generation of healthy children and young people.

The state has the duty to „take care that the school doesn't affect the health of the pupils”. The benefits of the rural and urban school, primary and secondary school, should be for all the people, but especially for the child of the countryman who should be “enlightened”. The Romanian rural schools caused problems, especially by the slower rhythm in the application of rules and modern instructions, being considered .. in the enthusiastic way of the schools to the modernization on scientific bases. In the rural zones, there were the most unhealthy and inappropriate buildings, because of the poverty of the countryside and the inability of municipal councils. The children from the countryside had to walk long ways to get to school, which was a danger for the children's health and their capacity of learning.

The end of the XIXth century was characterized by the improvement of the education's methodology and public instruction, because the old methods were caused “a wrong way of the things” in the course of life and really practical troubles. The knowledge gained in school was one of the biggest “rational duties” for helping the nation, which should take to everybody's happiness called “upward transition”. It imposed modifications in understanding the rationalist psychology, in the development of ideas, emotions or feelings, considered some psychological games, processes, needs, stories woven into consciousness. By the end of the nineteenth-century positivist temptation psychopedagogical methodology could not displace the old school, although methodological modernity meant a great predisposition to scientific news.

Key-words: Modern State, nationalization of education, scientific spirit, mission of school, public instructions, modern methodology, pedagogical methods, interdictions and punishments

Estetizarea tâlhăriei: haiducul, criminal sau erou?

Marin Sâmbrian-Toma

Intenționăm să prezentăm diferențele dintre conceptele sociale ale banditului și haiducului folosind noțiunile altor discipline ca și Estetica, Criminologia, Filosofia, în măsură să identifice motivele din spatele evoluției lor în ultimele două secole. În opinia noastră, a fi un proscris înseamnă a te plasa singur în afara protecției legilor. Tâlharii erau deasupra legii, pe care ei nu o recunoșteau, considerând că regimul politic a fost corupt și așadar , pentru ei, legile erau rele. Acțiunile lor au fost bazate pe un cod al onoarei ca și jefuirea bogaților pentru a dărui săracilor, întotdeauna respectuoși față de femei și niciodată trădători între ei. Încă, ei au fost tratați ca bandiți și criminali de către autorități, în ciuda evidentelor diferențe dintre ei.

Cuvinte cheie: Estetică, criminalitate, lege și ordine, teorie și banditism, romantizare

The Aesthetization of Banditry. The Outlaw, Criminal or Hero?

Marin Sâmbrian-Toma

We intend to present the differences between the social concepts of bandit and outlaw by using notions of other disciplines, such as Aesthetics, Criminology, Philosophy, in

order to identify the reasons behind their evolution in the last two centuries. In our opinion, being an outlaw means placing yourself outside the protection of law. The outlaws were above the law, as they did not recognize it, considering that the political regime was corrupted and therefore, for them, laws were bad. Their actions were based on a code of honor as they robbed the rich to give to the poor, always respected women and never betrayed each other. Still, they were treated as bandits and criminals by the authorities, despite the obvious differences between them.

Key-words: Aesthetics, Criminology, Law and Order, Theory of Banditry, Romanticization

Dificultățile revenirii la Cluj a Universității „Regele Ferdinand I” (1944-1945).

Mihai Teodor Nicoară

În urma Diktatului de la Viena din 30 august 1940 o parte a Transilvaniei, Nord-Vestul, în care intra și Clujul universitar, a trecut sub ocupație horthistă. Ministrul Educației Naționale, Dumitru Caracostea, a fost cel care a semnat, în 2 septembrie 1940, ordinul de mutare a Universității din Cluj. Chiar din luna septembrie o parte din Universitatea „Regele Ferdinand I”, respectiv Facultatea de Litere și Filosofie, Dreptul, Medicina, Muzeul Limbii Române, Muzeul de Etnografie, Instituțiile de cercetare de pe lângă Universitate au plecat în refugiu la Sibiu. La Timișoara a trebuit să se reorganizeze Facultatea de Științe. Anii petrecuți în exilul de la Sibiu și Timișoara au fost deosebit de dificili pentru întreaga viață universitară. Dificultăți de tot felul au grevat asupra activităților academice ca și asupra mersului normal al vieții studentești.

După 23 august 1944, rectoratul universității a început demersurile pentru a reveni la Cluj, și a relua vechiul curs al activităților academice. Dar, datorită situației speciale, generate de ocupația sovietică a Transilvaniei de nord, și a înființării universității cu redare în limba maghiară, revenirea la Cluj a reprezentat un lung șir de dificultăți de tot felul. Eforturi gigantice au fost întreprinse și abia la începutul anului 1945, universitatea se reinstalează în vechile clădiri, clinici și laboratoare.

Cuvinte cheie: Universitatea “Regele Ferdinand I”, refugiu, exil, reorganizare, revenire, dificultăți

The Difficulties of returning to Cluj of the University “King Ferdinand I” (1944-1945)

Mihai Teodor Nicoară

Following the Vienna Diktat on 30 August 1940, a part of Transylvania, north-west, in which Cluj took part of, passed under horthistă occupation. The Minister of National Education, Dumitru Caracostea, who signed on 2 September 1940 the order to move the University of Cluj. Even beginning with September, a part of the University “King Ferdinand I”, respectively Faculty of Letters and Philosophy, Law, Medicine, Museum of Romanian Language, Museum of Ethnography, research institutions attached to

the University went to refuge in Sibiu. In Timisoara, the Faculty of Sciences had to reorganize. The years spent in exile in Sibiu and Timisoara were particularly difficult for the entire academic life. Difficulties of all kinds influenced the academic activities and the normal way of the students' life.

After 23 August 1944, the Rector of the university took steps to return to Cluj and to continue again the old course of academic activities. But thanks to the special situation generated by the Soviet occupation of northern Transylvania and the establishment of the university teaching in Hungarian, the return to Cluj represented a long series of difficulties of all kinds. Huge efforts have been taken beginning with 1945, the university was reinstalled in the old university buildings, clinics and laboratories.

Key-words: University "King Ferdinand I", refuge, exile, reorganization, return, difficulties

Forme de teroare de stat. Cazul David Pop

Cristian Lupu

Teroarea de stat exercitată pe parcursul secolului al XIX-lea, dar mai ales în secolul al XX-lea prin statele totalitare, a venit dintr-o necesitate a statului modern de a forma în cadrul propriilor granițe o națiune compactă din punct de vedere etnic, cultural și social. Această formă violentă "de exprimare" a statului a izvorât din schimbările survenite în perioada modernă, din schimbările pe care societatea le-a suferit prin impunerea laicului în fața spiritualului, a rațiunii în fața religiosului, a transferului de responsabilități (scoala, îngrijire medicală etc.) din sfera bisericii în cea a statului, obligându-l pe acesta să își asume noi sarcini față de cetățeni, de a modela societatea după propriile nevoi și cu orice mijloace disponibile.

Violența statului, violența organizată a fost o constantă în încercarea puterii de a-și impune voința față de cei "corupți" și față de cei care nu se încadrau în tipar. "Cazul David Pop" după numele învățătorului din Hărman de la care a pornit întreaga acțiune, dezvăluie formele de teroare de stat pe care guvernul maghiar le-a exercitat. Forme de teroare violentă arestarea-încarcerarea-condamnarea vor fi folosite de autorități cu scopul de a intimida, de a oferi un exemplu, mai ales în condițiile primului război mondial când guvernul maghiar a observat o apropiere clară între România și românii ardeleni de peste Carpați. Acest exemplu se va numi „Cazul David Pop”, caz care va rezolva o dublă problemă guvernului maghiar, îi va scăpa de un grup de 16 intelectuali, patrioți români și va putea orchestra un caz prin care să defăimeze imaginea românilor în fața Împăratului și a autorităților de la Berlin care insistau tot mai mult asupra Budapestei în acordarea de drepturi românilor în vederea atragerii României la Puterile Centrale.

Cuvinte cheie: teroarea de stat, violență organizată, guvernul maghiar, „Cazul lui David Pop”, patrioți români, manipulare, defăimarea imaginii românilor

Forms of State Terror. The Case of David Pop

Cristian Lupu

State terror exercised during the nineteenth century, especially in the twentieth century by totalitarian states, came from a necessity of the modern state to form a nation

within its own borders in the ethnically cultural and social point of view. This violent form of „expression” of the state arose from changes in modern times, the changes that the society has suffered through the imposition of laity in the spiritual front, before the religious reasoning, transfer of responsibilities (school, medical care etc.) sphere of the state church, forcing it to assume new duties towards the citizens, to modify the society by their own needs and by any possible means.

The state violence, organized violence was a constant power in its attempt to impose its will against the „corrupt” people and to those who do not fit the pattern. „The case of David Pop” after the name of Harman teacher who started the whole action, revealed forms of state terror that has exercised the Hungarian government. Violent forms of terror-arrest-incarceration sentencing will be used by authorities in order to intimidate, to give an example, especially in the first World War, when the Hungarian government has observed a clear appropriation between Romania and the Romanians of Transylvania over the Carpathians. This example will be called „The Case of David Pop” and this will solve the dual problem of the Hungarian government, it will get rid of a group of 16 intellectuals, Romanian patriots, and this could manipulate a case which could defame the image of Romanians in the eyes of the Emperor and the authorities from Berlin, who insisted on granting rights by Budapest to Romanians, in order that Romania to be seduce by the Central Powers.

Key-words: state terror, organized violence, Hungarian government, „The case of David Pop”, Romanian patriots, manipulation, defamation of Romanian’s image